

ÅRSMELDING 2018

SOGN OG FJORDANE
BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

SMAKSGLEDE
WWW.SMAKSGLEDE.NO

Inspirasjonssida for deg som
set pris på norsk lokalmat

coop
Nordvest

- Vi tek vare på den lokale smaken

Innhald

SIDE 4	VELKOMMEN TIL SAMLING
SIDE 6	LEIAREN HAR ORDET
SIDE 8-11	STYRET OG TILLITSVALDE
SIDE 12-14	FYLKESSTYRET SITT ARBEID
SIDE 16-17	REKNESKAP OG BUDSJETT
SIDE 18-20	BLI KJENT MED KJERSTI HOFF
SIDE 2-23	FRÅ LANDSMØTET
SIDE 24-30	SFBS - NO OG I FRAMTIDA
SIDE 34-36	PORTRETTET
SIDE 38-39	TRE ÅR MED ANDELSLANDBRUK
SIDE 40-42	NYINNMELD OPTIMIST

Velkommen til Fylkesårsmøte

Brakanes Hotel, Ulvik 30.–31. mars 2019

Laurdag 30.03

- Frå kl 11:00 Innsjekking på hotellet
 12:00 Lunsj
 13:00 Opning og helsingar
 13:30 Klimavenleg landbruk. Kva er berekraftig og klimavenleg?
 Kjersti Hoff - leiar i Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Mari Gjengedal - organisasjonsrådg. i Norges Bygdekvinnelag,
 tidlegare leiar i Spire.
 Arnfinn Gjerdåker - bonde, lokalpolitikar og engasjert
 i karbonfangstprosjektet i vossajordbruket
 15:00 Kaffipause
 15:30 Debatt
 16:30 Ordet fritt
 17:00 Møteslutt
 17.15 Frukt- og siderruta. Gardsbesøk.
 18.30 Attende på hotellet.

19:30 Jubileumsfest for Ulvik BS.

Sundag 31.03

- 09:00 Felles samling
 Gjensidige – Dag Kyrre Lygre orienterer
 09.30 Organisering av fylkeslaga etter samanslåing
 av Hordaland og Sogn og Fjordane
 Uttalar frå felles årsmøtesamling
 10:30 Laga går kvar for seg: Årsmøteavvikling
 12:30 Lunch

Vel heim!

SOGN OG FJORDANE
BONDE-
OG SMÅBRUKARLAG

HORDALAND BONDE-
OG SMÅBRUKARLAG

Volkswagen Amarok. Klassens sterkaste.

Ny V6-motor med 258 hestekrefter og eit dreiemoment på 580 Nm gjer Volkswagen Amarok endå sterkare. Fantastisk køyrekomfort med permanent 4MOTION firehjulstrekk og 8-trinns automatgirkasse. Amarok Aventura har standardutstyr som inkluderer tilhengarfeste, parkeringsvarmar m/fjernkontroll, dekktrykkkontroll og alarm med kupésensor.

Norges mest populære arbeidsplass på fire hjul.

Nyttkjøretøy

BERGE & CO

★ SIDAN 1954 ★

www.berge.no

Førde - 24 03 18 00
 Sogndal - 57 67 57 00
 Stryn - 57 87 26 00
 Florø - 57 74 22 40
 Måløy - 57 84 80 08
 Ørsta - 24 03 42 50

Leiaren har ordet

Leiar Brit Inger Skaar.

Å VERE FYLKESLEIAR, er ei bratt og spennande læringskurve. Aldri har eg lese så mykje, som no dei to siste åra. Aldri før, har eg vore vaken så mange netter, med nasen djupt i fagstoff om landbruk. Så mykje eg har lært og så mykje eg har vore med på.

EG HAR ALDRI tidlegare, brydd meg noko særleg om dei politiske retningane i landbruket. Det var ikkje blant mine interesser før. Så kom dagen, då eg plutselig skulle være fylkesleiar for småbrukarlaget i Sogn og Fjordane. Eg kjende då tyngde, av tidlegare leiarar på skuldrane. Korleis skulle eg, gjere noko tilsvarende som dei? Feil har eg gjort og feil gjer eg. Kvar dag. Likevel er eg ganske fornøgd med meg sjølv no. Eg har byrja å få ein viss kunnskap og erfaring, slik at orda mine blir vektlagt. Det er godt å kjenne, at meininga til Norsk Bonde og Småbrukarlag betyr noko.

EG HAR MANGE andre verv, i tillegg til å være leiar i Sogn og Fjordane Bonde og Småbrukarlag. Dette medfører mykje arbeid, men også påverknad. Det å bringe fram saker og dra nytte av felles ståstad, er eit viktig grunnlag for alt arbeid. Eg har også gjennom verva, oppdaga kva vi manglar i Sogn og Fjordane Bonde og Småbrukarlag. No er det slik, at Rom blei ikkje bygd på ein dag. Det blir heller ikkje ein levande og energisk organisasjon. Det må arbeid og organisering til. Dette vil krevje tid og ressursar. Struktur, rutinar og eit godt arkiv, er stikkorda her.

DU SOM MEDLEM, er med å skape, den organisasjonen du er medlem i. Det er medlemmene, som skaper drivkraft og motivasjon til sine styre. I dag er det vanskeleg å finne tillitsvalde. Det er ikkje lett å få med seg frivillige, til å arbeide eller være med på arrangement. Å kunne høyre frå medlemmane, møte dei på medlemsmøte, få i gang diskusjonar og få fram problem, er det viktigaste vi i fylkesstyret kan være med på.

BRIT INGER SKAAR

Fylkesleiar Sogn og Fjordane
Bonde- og Småbrukarlag.

TIL LANDBRUKET LEVERER VI

- Brannvarslingsanlegg
- Elektriske installasjonar
- Internkontroll på el- og brannvarslingsanlegg
- Termografering

Ta kontakt på
478 36 160 eller
post@sunnfjordelektro.no

 **Sunnfjord
Elektro AS**
EL-PROFFEN

GAH2018

TsT Maskin AS

Angedalen • 6811 Førde • Mobil 481 47 122

Bygging av
drifts- og
skogsvegar

Opp-
arbeiding
av tomter

• Grøtting
• Dyrking
• Planering
• Brøyting
• Muring

*Gravemaskiner
frå 8 til 23 tonn
*Traktor med
dumperhenger

GAH2018

Styret og tillitsvalde i 2018

LEIAR: Brit Inger Skaar,
Skor, 6953 Leirvik i Sogn.

Tlf. 941 94 307 / bi-skaar@online.no

NESTLEIAR: Ivar A. Slinde,
Indre Slinde, 6859 Slinde

Tlf. 481 55 401 / ivara.s@online.no

STYREMEDLEM: Atle Løvland,
Kandal, 6823 Sandane / Tlf. 57 86 75 23/
472 44 135 / ester@gloppen.net

STYREMEDLEM: Margaret Skåre,
Folven, 6798 Hjelledalen
Mobil: 97709887 / margaret.jua@hotmail.com

STYREMEDLEM: Rune Nydal,
Nydalsvegen 494, 6812 Førde
Tlf. 959 66 931 / runnydal@online.no

1. VARA: Johnny Følling,
6817 Naustdal
Mobil: 90928279 E-post: bm-slett@online.no

2. VARA: Torbjørgr Grimsbø Eskeland,
6847 Vassenden / Tlf. 974 77 214 /
torbjorg.eskeland@enivest.net

3. VARA: Marianne Holme,
5745 Aurland / Tlf. 905 12 978 /
marianneholme@hotmail.com

LOKALLAG

EID BS: Rune Bruvoll,
Høyenes, 6777 Stårheim, rubruvo@gmail.com /
96235970

FØRDE BS: Martin Braanaas Kleppe,
Åsane, 6819 Førde, post@sunnfjordskog.no /
45850823

GAULAR BS: Per Magne Bell,
6978 Viksdalen, pmbell@frisurf.no / 476 13 505

GLOPPEN BS: Eva Vigerust,
Re, 6827 Breim, gloppensmabruker@gmail.
com / 410 82 533

HYLLESTAD BS: Brit Inger Skaar, Skor, 6953
Leirvik i Sogn, Bi-skaar@online.no / 941 94 307

HØYANGER BS: Jarle Martin Haaland,
Østerbø, 5962 Bjordal, Jarle.haland@enivest.
net / 57 71 05 37/478 59 475

JØLSTER BS: Torbjørgr Grimsbø Eskeland,
Grimsbø, 6847 Vassenden, torbjorg.eskeland@
enivest.net / 974 77 214

LUSTER BS: Olav Harald Alme, 6869 Hafslo,
olavharald.alme@gmail.com / 915 32 775

NAUSTDAL BS: Johnny Følling, Slettemark,
6817 Naustdal, bm-slett@online.no / 909 28 279

SELJE/VÅGSØY BS: Bjørn Helgesen, Berstad,
6740 Selje, helgesenbjorn@gmail.com /
57 85 62 11/480 44 844

SOGNDAL OG LEIKANGER BS:
Olav Nesse, Gurvin, 6856 Sogndal,
olane@online.no / 977 72 828

STRYN BS: Arne Sølberg, 6795 Blaksæter,
arnsoelv@frisurf.no / 481 51 317

AURLAND BS: Marco Neven, 6887 Lærdal,
sognebia@frisurf.no / 901 08 484

HORNINDAL BS: Per Øen, 6763 Hornindal,
per-oe@online.no / 900 54 238

BREMANGER BS: Kontakt fylkeslaget
ved fylkessekretær / 908 83 839

FLORA BS: Kontakt fylkeslaget ved
fylkessekretær / 908 83 839

VIK BS: Kontakt fylkeslaget ved fylkes-
sekretær / 908 83 839

VALNEMND 2018:

LEIAR: Egil Juklestad, Jølster BS
Arne M. Sølberg, Stryn BS
Jarle Martin Håland, Høyanger BS (ny)

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag
Akersgata 41,
0158 OSLO
www.smabrukarlaget.no

Reko-ringer

“RETTFERDIG
HANDEL UTEN
MELLOMLED”

HVORDAN FUNGERER DET

En Reko-ring er et matnettverk der flere lokalmatprodusenter annonserer varer på en felles Facebook-side. Reko-ringen har et fast sted hvor kjøpere og selgere møtes. Kundene forhåndsbestiller varer via Facebook-siden.

Hver Reko-ring har en egen Facebookgruppe der alle produsenter som ønsker å delta legger ut salgsannonse og beskriver produkter som selges.

Kunder som ønsker å kjøpe varer bestiller enkelt ved å kommentere annonsen som ligger ute, der kunden spesifiserer hvilke produkter og mengde man ønsker å bestille. Alle bestillinger er bindende og kunden henter varer til avtalt tid.

Hver enkelt reko-ring har et fast utleveringssted der forhåndsbestilte varer leveres ut. Utleveringen varer ofte en halvtime, gjerne på kveldstid.

♥ Produsenter tar selv ansvar for å følge regelverket med matsikkerhet og skatt.

♥ Ingen medlemsavgifter fra produsenter eller kunder.

♥ Kun tillatt å selge egenproduserte matvarer og eventuelle biprodukter fra matproduksjonen.

REKO-RINGER

Rune Nydal

Busett: Holsen i Førde
Førde BS.

Familie: Fem born.
Produksjon: Mjøl, kjøt, skog og kraftverk.

Oppvekst: Oppvak- sen på gard i Nydal på Holsen i lag med fire søsken. Far var bonde og snekkar medan mor var husmor.
Verv no og tidle- gare: Er styremedlem i SFBS. Har sete to periodar i Bystyret i Førde. 15 år med ulike verv i Småkraftforei- ninga både sentralt og lokalt.

Interesse: Stor interesse for skog og vatn.
30 år som bonde og medlem av NBS sidan 80-talet
Kvifor: I NBS må ein tenke sjølv, her er ingen ferdigtenkte meiningar!

Ivar Slinde

Busett: Slinde i Sogndal kommune
Sogndal og Leikanger BS.

Familie: Gift med Ellen og har tre vaksne born
Produksjon: Eple, plommer og pærer.

Verv: Medlem i kommunestyret (2. periode), medlem i formannskap (denne periode), medlem i fellesnemda «Nye Sogndal kommune». Leiar i forvaltningsutvalet. Ulike kommunalt utnemnde styreverv og regionleiar i Gartnerhallen SA i vest. Styremedlem i Sogn og Fjordane Bonde- og Småbrukarlag
Utdanning: Røyrleggjar og seinare VVS ingeniør
Interesser: Lagsarbeid, politikk og friluftsliv.

Med i NBS sidan 2002.
Kvifor NBS og ikkje t.d. NB? Då eg overtok var eg bestemt på at eg skulle vere organisert i NBS eller NB. Sidan far hadde vore medlem i NBS var det naturleg at eg også vart medlem her, i tillegg var det lågare kontin- gent. Frukt og grønt skal og ha ei røyst i NBS.

Margaret Skåre

Busett: Folven i Stryn
Stryn BS: Ymse verv der opp gjennom åra, for tida skrivar

Familie: Gift med Ingolf. Tre døtre og ein son. Eine dottra har nettopp teke over garden. Barnebarn.
Oppvekst: Vaks opp på gard i Hjelledalen med foreldre og sju søsken.

Utdanning: Hjelpepleiar med tilleggsutdanning. Jobbar no i heimetenesta for psykisk utviklings- hemma i Stryn Kom- mune-

Produksjon: Drive med mjølkegeit og sau i lag med mannen 1981-2018. Medeigar i kraftverk.

Verv: Styremedlem i Stryn BS, Stryn Sau- og Geit, fylkesstyremedlem i SFBS, Nei til EU, tillitsvalt i Fagforbundet.

Interesser: Halde oppe folketalet i bygdene, skule/barnehage/butikk. Lys i alle vindauga. Politikk.

Medlem i NBS sidan 80-talet. Norsk mat til alle. Syng i kor på fritida.

Atle Løvland

Busett: Kandal i Gloppen
Gloppen BS: Starta laget i 1984 og har sete i styret sidan.

Familie: Gift med Ester og har to jenter og ein gut
Oppvekst: Oppvak- sen i Kandal, men lenger inne, i lag med tre søsken. Kjøpte garden i 1970, overtok i 1972.

Produksjon: Geitemjøl, bringe- bær i 15 år. Sau.

Utdanning: Grunns- kule og handelsskule, pluss sunt bondevett
Verv no og tidle- gare: Tidlegare leiar i Gloppen BS. Har vore fylkesleiar i SFBS i 4 år. Formann i Breim Sau og Geit, formann i viltneemnda i Gloppen i 16 år, 7-8 år i Gloppen Senterparti, 1. vara til kommune- styret.

Med i NBS sidan 1984.
Kvifor? Politikken!

Brit Inger Skaar

Busett: Småbruk på Skor i Hyllestad
Hyllestad BS: Lokallagsleiar Fylkesleiar i SFBS

Familie: Ein vaksen son
Produksjon: Egg og kjøt

Oppvekst: Oppvak- sen i Hordaland. Flytta til Skor med sine foreldre som overtok familiegarden i 1974. Vi var 3 jenter. Mor var husmor og far bonde og matros på ferja.
Utdanning: Bachelor øk/adm
Arbeid: Postbod og i NAV. Ufør no grunna skade i nakke

Med i NBS sidan 2011. Aktiv sidan 2014. Fylkesleiar sidan 2017.
Kvifor: Ynskjer levande bygder og eit landbruk over heile landet. Maten vår er den viktigaste næringa vi kan halde på med.

AMFI Mykje å gle seg til. Alltid.

Kafé og bakeri- utsal i Stryn sentrum

Selskapslokale og sommarkafé i Oppstryn

Catering

Matstova
HEIMEBAKERI

Oppstryn
57 87 72 00
Stryn
913 24 633
matstova@gmail.com

Årsmelding 2018

Fylkesstyret sitt arbeid

STYRET 2018

Leiar: Brit Inger Skaar

Nestleiar: Ivar Slinde

Styremedlem: Margaret Skåre, Rune Nydal, og Atle Løvland.

Vara: Johnny Følling, Torbjørg Eskeland Grimsbø, Marianne Holme

Kvinnekontakt: Marianne Holme

Rovviltkontakt: Ingolf Folven

Fylkessekretær: Marit Milde

MEDLEMSTAL

01.01.2018: 376

31.12.2018: 364

Tala viser ein nedgang på 12 medlemmer. I 2018 vart det arbeidd med eit nytt medlemsystem hjå NBS sentralt. Dette medførde ein del problem med utsending av medlemslister og utsending av faktura på medlemskontingenten. Vi har tidlegare år, fått medlemslistene annakvar månad, men i 2018, vart det ikkje gjort. Når vi fekk listene i november, såg vi også feil i desse. Blant anna så var nokre av våre medlemmar registrert på Hordaland.

ÅRET 2018

Styret har hatt seks styremøte i Fylkeslaget.

Styret sine medlemmer, har hatt ulik bakgrunn og ulik kompetanse. Dette har gjeve bra aktivitet på styremøta. Vi har sendt ut referat til alle lokallagsleiarane, men vi må nok også sende ut referata til medlemmane.

FYLKESÅRSMØTE 2018

Vi takkar Kviknes Hotell i Balestrand, for

flott mottaking og service under fylkesårs-møte 2018. Kviknes Hotell satsar på lokale leverandørar av mat. Middagen 17. mars, blei laga med lokale råvarer og vi takkar for veldig god mat.

Tema for fylkesårs møtet var lokalmat og lokalmatprodusentar. Av innleiarane var Torstein Kollevåg, frå Sølvane gard. Rettferdig pris til bonden, blei fokus og han viste oss at dette går an. Gjennom sitt engasjement på kjekjøtt, har han klart å oppnå rettferdig pris på kjekjøtt.

Grete Helle Kløvtveit, Fjord Gardsmat, fortalte oss om si satsing på økologisk matproduksjon. Hennar produksjon er basert på sauekjøtt. Grete Helle Kløvtveit, hadde også stand på fylkesårs møtet. Der vekk vi smaksprøver og anledning til å kjøpe produkta til Fjord Gardsmat.

Dag Kyrre Lygre, frå Midt-Hordaland BS, informerte oss om lokalmatprosjektet «Matnyttig» og REKO-ringar. Dette er veldig nyttige prosjekt, for små og mellomstore bønder.

Merete Furuberg var innleiar om jordbruksforhandlingane 2018. Matsikkerheit og bruk av norsk jord, var også tema ho tok opp. Vi takkar henne for, at ho var til stades på fylkesårs møtet og heldt eit så flott innlegg.

Vi takkar også Steinar Ness, som fortalte oss om Senterpartiet sin politikk. Tema var rausheit, tillit, samhald og sjølvforsyning.

20 utsendingar frå Sogn og Fjordane og 20 utsendingar frå Hordaland, gav oss eit godt fylkesårs møte. Vi takkar alle utsende for innspel og gode diskusjonar.

Styret 2018. Frå venstre Margaret Skåre (Stryn BS), Atle Løvland (Gloppen BS), nestleiar Ivar Slinde (Sogndal og Leikanger BS), leiar Brit Inger Skaar (Hyllstad BS) og fylkessekretær Marit Milde (Førde BS). Styremedlem Rune Nydal (Førde BS) var ikkje til stades.

Foto: Gunnar-Arne Haaland

FELLESMØTE I SOGN OG FJORDANE BS

I 2018, blei det ikkje avhelde fellesmøte. Dette er noko vi må ta opp igjen i 2019. Sjølv om deltakinga på fellesmøta ikkje har vore stor, så må vi få til fleire fellesmøte. Vi må dra med oss lokallaga i arrangering av fellesmøta og vi må få ein fast møtearena mellom medlemmar og styre.

REPRESENTASJONAR

Vi har vore representert i Samarbeidsrådet, Sogn og Fjordane Landbruksselskap, AU, Storfeprosjektet, Fylkesmannen og samarbeidsmøte før jordbruksforhandlingane. Vi har i tillegg vore med på å utarbeide felles RMP ordning for Vestland fylke. Di-
verre har det pga. leiars helse vorte min-

dre deltaking her i frå september til desember. Erfaring etter dette året viste at vi må finne måtar å nå ut til medlemmane på, med høyringar, innspel og møtedeltaking ved ulike anledningar.

Brit Inger Skaar og Magnar Juklestad har møtt på møter i Nei til EU.

Vi har også vore så heldige, å ha fått snakka og helde føredrag ved Sogn Jord og Hagebruksskule (les eiga sak i bladet).

LANDSMØTE 2018

Frå Sogn og Fjordane Bonde- og Småbrukarlag deltok Brit Inger Skaar (Hyllestad BS), Eli Berge Ness (Gaular BS), Jarle Martin Håland (Høyanger BS), Olav Harald Alme (Luster BS), Ungdomsutsending Eli Folven (Stryn BS), Håvard Larsen (Førde), Marco Neven (Aurland BS), Torstein Kollevåg (Gloppen BS), Eva Vigerust (Gloppen BS), Margaret Skaare (Stryn BS), Rune Bruvoll (Eid BS) og Marit Milde (fylkessekretær).

Torstein Kollevåg og Sølvane gard vart kåra til Beste stand LM 2018 og Naustdal stakk av med andre plassen i verving av medlemmar. Flott innsats av alle.

Landsmøtet 2018, blei også eit møte, der «Ny politisk plattform» skulle vedtakast. Mange innspel til «Ny politisk plattform» frå Sogn og Fjordane, blei vedteke på Landsmøtet.

STODA I SFBS

Vi i SFBS eit lite lag og med få medlemmar. Vi blir ein liten aktør i det politiske arbeidet for bonden. Vi blir også eit lite lag, når det gjeld medverknad i fylkeskommunale prosjekt og i lagsaktivitetar.

Merete Furuberg med engasjerande innlegg på årsmøtet i Balestrand.

Nokre av lokallaga er aktive lag, som har stor aktivitet i sitt nærområde. Aktiviteten er mykje avhengig av dei lokale styra og lei- arane. Medlemmar vi har i desse laga, må også få mogelegheit til å seie meinin- gane sine. Det vil vere med på å bygge ein sterk orga- nisasjon.

Vi har ein fylkessekretær i 25 % stilling. Dette er ein svært liten stilling, i høve til all aktivitet som er påkrevd. Eg må rette ein stor takk til det arbeidet Marit Milde har gjort for SFBS. Eg må også rette ein stor takk til Gunnar-Arne Haaland, for hans arbeid for oss. Han har vore ein viktig person i mange høve. Produksjon av årsmelding og design av t-skjorter, som har fått mykje skryt og som er lette å kjenne att.

Mykje av det arbeidet, som blir gjort i Sogn og Fjordane Bonde og Småbrukarlag, har vore og er framleis dugnadsarbeid. Dette er også medverkande til aktivitetsnivå og engasjement. Det bør i framtida arbeidast for større stillingsprosent til sekretær og betre kompensasjon for styre og lei- ar.

Er det dårlig med penger i lokallagskassa? Held du som lokallag års- eller medlemsmøte, så kan lokallaget få dekka 2000, ved å informere om forsikringsordninga vår med Gjensidige. Fylkesstyret, kan være med å informere om forsikring.

Studieringer er også ei inntektskjelde. For kvar studiering som blir helde, så kan lokallaget få 1600 kroner pr studiering. Det er særst viktig, at vi er med å svare på studie- arbeidet. Det er medlemmene sin måte, å påvirke jordbruksforhandlingene. Vi er nesten forplikta til å svare.

Ut av skyttargravene - opp på barrikadane

Vi heiar (nesten alltid) på bonde- og småbrukarlaget. Vi trur at smått er godt. At kortreist og giftfritt er best.

Alle snakkar om klimaet, alle forstår at det hastar. Alle veit mykje om korleis andre kan få ned utsleppa; veganarane snakkar om kupromp, bøndene om flyreiser, finanseliten om dieselbilar og oljeindustrien om kolkraftverk. Bøndene ropar SKYT ULVEN, Vålerenga- fans skrik SKYT BØNDA. Kva med å samle oss i staden for å slåss mot kvarandre? Og lat veganarane ete kva dei vil...

Lat oss saman skape ei framtid for ungane våre. Hei (nesten alltid) på oss!

Foto: Ulf Rugumayo Amundsen

Naturvernforbundet
i Sogn og Fjordane

Resultat

	31.12.2018	31.12.2017	Note	Budsjett 2019
DRIFTSINNTEKTER				
Salgsinntekter, avgiftsfrie	35 600	18 141		35 000
Kontingent	80 450	105 646	1	85 000
Støtte frå NBS/Gjensidige	26 447	5 719		20 000
Sum driftsinntekter	142 497	129 506		140 000
DRIFTSKOSTNADER				
Lønn til ansatte	77 459	69 628		82 000
Feriepenger	0	5 417		0
Påbeløpt, ikkje utbetalt løn	0	-1 472		0
Godtgjørelse til styre- og bedr.forsaml	9 500	10 000		10 000
Lønninger, ferielønn og honorarer	86 959	83 573		92 000
Arbeidsgiveravgift	7 255	6 835		8 600
Arb.giveravgift, pensjonskostn etc.	7 255	6 835		8 600
Lønstilskot frå NBS	-30 000	-30 000		-30 000
Refusjon forsikringsmøte	-10 000	-20 000		-10 000
Andre personalkostnader	-40 000	-50 000		-40 000
Leie lokaler	14 400	14 400		14 400
Kontorrekvisita	1 141	4 092		2 000
Data/EDB- kostnad	7 278	4 375		4 000
Trykksak	11 963	8 161		14 000
Aviser, tidsskrifter, bøker o.l.	1 549	1 919		1 500
Møte, kurs, oppdatering o.l.	15 120	-4 490		12 000
Årsmøte	14 535	8 850		10 000
Porto	2 170	2 259		2 500
Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	3 244	5 432		6 000
Reklamekostnad	0	5 221		2 000
Kontingenter ikke fradragsberettiget	2 005	1 500		1 500
Gave, ikke fradragsberettiget	1 413	2 700		1 500
Bank- og kortgebyrer	91	145		150
Annen kostnad	7 120	172		7 950
Andre innkjøps-,tilvirkn. kostn. etc	82 028	54 736		79 500
Sum driftskostnader	136 242	95 143		140 100
Driftsresultat	6 255	34 363		-100
Renteinntekt, skattefri	81	84		100
Finansinntekter	81	84		100
Avdelingsresultat	6 336	34 447		0

Balanse

EIENDELER	31.12.2018	31.12.2017	
Kontormaskiner	3 495	3 495	
Kundefordringer	850	400	2
Bank Hovud 3837.05.10684	160 535	145 054	
Skattetrekkskonto 3837.10.14508	2 240	1 680	
Sum eiendeler	167 120	150 629	
GJELD OG EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	-146 354	-111 907	
Forskuddstrekk	551	1 024	
Annen kortsiktig gjeld	-10 450	-5 000	3
Sum gjeld og egenkapital	-156 253	-115 883	
Diff. eiendeler/gjeld og EK	10 867	34 746	

1) Mykje av årsaka var det nye medlemssystemet. Faktura vart for første gong sendt på epost.

2) Annonser som ikkje har betalt annonsen frå årsmelding i fjor.

3) Kortsiktig gjeld: Førde BS refunderte opphold for ungdomsutsending, men det var fylkeslaget som skulle dekke det. Blir tilbakebetalt i 2019. Resten av gjelda er utlegg og husleige som fylkessekretær skal ha. Blir utbetalt i 2019

Revisormelding vil bli lagt fram på årsmøtet.

Kven er du, Kjersti Hoff?

JEG BOR I LØTEN, der min mann, Thomas, og jeg kjøpte oss et småbruk i 1988. Vi starta i det små, kjøpte fire kalver og brukte hest som trekraft. Vi hadde ikke så mye penger så dermed kom det godt med med litt støtte fra «fam Lies legat til fremje av småbruk» (NBS). Vi har vært i stadig utvikling, det ble tre unger, det ble traktor og det ble nytt fjøs og mere leid jord. Vi har ei mjølkekvote på 90 000 liter og produserer økologisk mjølk og kjøtt. De siste fem årene har vi leid ei seter i Valdres, hvor vi har hatt fine somre for både mjølkekyr og oss røktere. Dette kunne vi begynne med da dattera vår Solvei og hennes mann var ferdig med studier og flytta hjemover og dermed bidro mer i gardsdrifta. Alle 3 unga våre har hele tida vært med i diverse arbeid på garden, så det har vært et godt arbeidsfellesskap for læring og glede for alle. Solvei overtok gardsdrifta ved nyttår, og hun og mannen, Øyvind er godt i gang med kalving i disse dager. De har økt inntekstpotensiale noe, ved å ha noen ammekyr i tillegg. Jeg og min mann har flytta til naboeiendommen, som også er et lite småbruk. Min mann og jeg har gjennom alle disse 30 årene hatt en del andre jobber og verv i tillegg. Jeg har ført en del landbruksregnskap, vært aktiv i lokalpolitikk og hatt verv i NBS, Tine og Nortura både lokalt og nasjonalt.

JEG HAR VOKST opp på en gard i Kongsvinger med en eldre bror og ei yngre søster. Vi hadde poteter og korn, begge mine foreldre hadde annet arbeid utenom garden. Men de var flinke til å la oss unga få være med i gardsdrifta. Jeg ble grepet av «hestedilla» og hadde fjording i mange år. Hestene, tre som det ble etter hvert, ble brukt i diverse redskap til egen førforsyning, det vil si

Denne gongen er det på sin plass å bli bedre kjend med Kjersti Hoff, nyvald leiar i NBS, og nytte høvet til å gratulere henne med det viktige vervet!

grashøsting og radrensing av kålrot. En fin kunnskapsoppbygging om bruk av hesten som trekraft i landbruket. I tillegg hadde jeg mange fine turer i skog og mark med hestene. Jeg var aktiv i Bygdeungdomslaget i ungdomsårene.

JEG HAR ALLTID vært interessert i landbruk og husdyrproduksjon. Så for meg var det etter endt videregående riktig å gå agromutdanning og agrotekniker som det hette den gangen. For meg ble det regnskap og

økonomiretning. Senere har jeg fylt opp med litt ledelsesfag ved høyskolen i Hedmark.

Jeg har også hatt ett år på folkehøgskole i Sogndal og vært avløser i Bakka i Nærøysfjorden.

Korleis artar ein vanleg dag seg for deg?

Ja den er snudd helt opp ned etter at jeg tok på meg dette vervet og ungdommen har tatt over gardsdrifta. Jeg pendler mye til Oslo, da det for meg har vært viktig å bli kjent med våre ansatte og det også er veldig mye møter i Oslo. Det betyr at det blir lange dager med mye kontorarbeid, forberedelser og møter. Jeg har også vært noen turer rundt i landet vårt, og nå sist hadde jeg noen fantastiske dager i Hjelmeland med besøk hos gode medlemmer og ambassadører for mangesysleriet vi bønder og småbrukere driver.

Den største overgangen ved vervet og jobben, er at jeg skal reise et sted nesten hver dag. Jeg har hatt hovedarbeidsplassen min på garden hjemme i 30 år.

Det nye vervet – Kvifor ville du ta på deg noko så krevande?

Ja det kan en lure på! Men plutselig etter nøye overveininger og prat med venner, tidligere styrekollegaer og tidligere samarbeidspartnere, og i den situasjonen at ungdommen skulle ta over hjemme var det riktig å si ja!

Mange vil seie og har sagt at å ta over etter Merete Furuberg er som å hoppe etter Wirkola – kvifor er du den rette til å leie NBS?

Merete har gjort en kjempejobb for NBS! Og det er mange som savner henne. Jeg er den som har fått mulighet til å videreføre og videreutvikle vår organisasjon og politikk sammen med styret. Jeg er blitt tatt godt i mot og for meg har det vært fantastisk å oppleve hvor interessant vår organisa-

sjon er langt utover landbrukets egne kjerne! Det viser at vi har stor påvirkningskraft og at mange er opptatt av hva vi mener om norsk matproduksjon. Jeg prøver å være ambassadøren, så er jeg fullstendig avhengig av et godt team av medlemmer som også driver oss framover. Så ta gjerne kontakt!

Kva brenn du for?

Jeg har alltid vært opptatt av rettferdig fordeling og respekt. Vår store utfordring nå er klimautfordringene

og hvis vi ikke gjør noe risikerer vi at gjennomsnittstemperaturen bare øker og øker. Vi her i nord vil takle det ei stund, men vi også merker hvor mye mer ustabilitet vi alt har ved økningen vi allerede har i gjennomsnittstemperatur. De som bor rundt ekvator vil ha store eller umulig tilværelse ved en økning til 1,5 og enda verre 2 graders Global oppvarming. Vi i Norge må gjøre det vi kan for å kutte utslipp, men vi skal også gjøre det vi kan for å produsere mest mulig av maten vår på egne ressurser. Det betyr at vi må ha rammebetingelser slik at det er lønnsomt å produsere mjølk og kjøtt på gras og beite. Og at det er lønnsomt å bruke arealer som egner seg til korn, grønnsaker, frukt og bær til det, både på små og store gardsbruk.

Dei kommande jordbruksforhandlingane - korleis ser du på dei, og kva blir dei største utfordringane?

Ja dette er utrolig spennende og krevende. Jeg er i gang med å lese meg opp! Det er en del detaljer her som krever sitt. Heldigvis har vi et erfarent sekretariat, og det er bare jeg som er ny i forhandlingsutvalget. De største utfordringene er å få forståelse og rammebetingelser for økt matproduksjon på norske ressurser. Etter sommeren 2018 har vi en sjølforsyningsgrad på 30%. Dermed må vi ha en retning som øker bruk av norske

«Den største overgangen ved vervet og jobben, er at jeg skal reise et sted nesten hver dag»

Kjersti Hoff, nyvald leiar i Norsk Bonde- og Småbrukarlag

grasressurser og mulighet til å bruke de. Det betyr noen langsiktige mål og omstillingsmidler. Jeg har tro på at de gjennomslagene vi fikk i fjor er en god retning vi skal bygge videre på i år. Strukturtilskuddet (pyramidetilskuddet) som ble innført for mjølkeproduksjon, Dvs at en får 1400,- pr ku opp til 23 kyr, så trappes det ned med 1150,- pr kyr, dvs at en får en maks sats ved 23 kyr på 32.200,- og ingenting når du har 50 kyr eller mer. Et slikt tilskudd bør være mulig å få til for både sau og ammeku. Dette er et verktøy for å opprettholde disse enhetene som har størst forutsetning for å bruke utmarksressursene våre. Produksjonsmåte er absolutt ett

stikkord.

Har du nokre forbilde, nokon du ser opp til?

Jeg var veldig aktiv i NBS i min tidligere karriere som bonde. Aina Bartmann gjorde den gang en formidabel jobb. Hennes formidlingsevne er imponerende god! Hun er et viktig forbilde for meg.

Ev kven ville du ha stranda med på ei aude øy?

Der ville vi jo hvert en stund, da hadde det vært fint å ha med Erna Solberg og Ola Elvestuen.

Kva er den ultimate ferieplassen og ferie-syslane for deg?

Jo det er stolsliv i Valdres med gode muligheter for fjellturer, fiske og besøk av gode venner. Eller ski og fjell og fotturer i Norges fantastiske fjellverden.

Når du skal slappe av?

Jeg liker godt å høre på musikk, «Bluesasylet» på lørdag gir en godfølelse enten jeg er i fjøset og mjølker eller om det er en rolig kveld hjemme. Ellers god mat og gode venner til middag, eller uteliv i skog og på fjellet gir god ro og glede.

Intervju: Marit Milde

Felleskjøpet

Oppetid

Som bondens partner er Felleskjøpet opptatt av å legge forholdene godt til rette for at dyra, avlingene og økonomien din får best mulige forutsetninger til å vokse. Derfor gir vi deg og maskinparken din best mulig – og mest mulig – oppetid. Hele året. Døgnet rundt.

Her er noen av servicetilbudene som vil bidra til en enklere og mer lønnsom hverdag:

- Deletelefonen
- Landsdekkende servicetelefon 24/7
- Glimrende service- og garantiavtaler
- JDLink, trådløs mekanikerhjelp
- Hovedlager i Norge med 30.000 artikler
- Levering over natta til de fleste av våre avdelinger
- Stor tetthet av verksteder, flest i landet
 - 44 verksteder, 250 mekanikere, 110 servicebiler

Foto: Glen Blackburn

grasressurser og mulighet til å bruke de. Det betyr noen langsiktige mål og omstillingsmidler. Jeg har tro på at de gjennomslagene vi fikk i fjor er en god retning vi skal bygge videre på i år. Strukturtilskuddet (pyramidetilskuddet) som ble innført for mjølkeproduksjon, Dvs at en får 1400,- pr ku opp til 23 kyr, så trappes det ned med 1150,- pr kyr, dvs at en får en maks sats ved 23 kyr på 32.200,- og ingenting når du har 50 kyr eller mer. Et slikt tilskudd bør være mulig å få til for både sau og ammeku. Dette er et verktøy for å opprettholde disse enhetene som har størst forutsetning for å bruke utmarksressursene våre. Produksjonsmåte er absolutt ett

Gjengen frå Sogn og Fjordane Bonde- og Småbrukarlag framfor standen til Sølvaue Gard på landsmøtet i NBS. F.v. Brit Inger Skaar (Hyllenstad), Eli Berge Ness (Gaular), Jarle Martin Håland (Høyanger, delvis skjult), Olav Harald Alme (Luster), Eli Folven (Stryn), Håvard Larsen (Førde), Marco Neven (Aurland), Torstein Kollevåg (Gloppen), Marit Milde (fylkessekretær), Eva Vigerust (Gloppen), Margaret Skaare (Stryn) og Rune Bruvoll (Eid). Foto: Rebekka Bond

Frå landsmøtet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Torstein Kollevåg og Sølvaue gard. Kåra til Beste stand LM 2018. Prisen «Beste stand» blei for første gang utdelt. Og Sogn og Fjordane blei utruleg flott representert ved Torstein Kollevåg. Karamellar, geitekjøt, pølser og anna godt. Eg må takke alle involverte med innsatsen og med arbeidet med å synleggjere Sogn og Fjordane på Landsmøtet 2018.

På Landsmøtet stakk Naustdal av med andre plassen i verving av medlemmar. Flott innsats av vervarane og Naustdal.

Landsmøtet 2018, blei også eit møte, der «Ny politisk plattform» skulle vedtas. Mange innspel til «Ny politisk plattform» frå Sogn og Fjordane, blei vedtatt på Landsmøtet.

Merete Furuberg gjekk av som leiar i

Norsk Bonde og Småbrukarlag. Eit flott menneske, med klare meiningar og med Småbrukarlagspolitik i fokus. Vi i Sogn og Fjordane, takkar Merete Furuberg for sitt klare engasjement i Norsk Bonde og Småbrukarlag.

Kjersti Hoff, blei valt som ny leiar. Vi i Sogn og Fjordane ynskjer henne velkommen og vi veit ho har ein tøff jobb føre seg. Det er

tøffe tider i landbruket. Mange ulike område det skal arbeidast på og mange utfordringar knytt til organisasjonen NBS. Saman med seg i styret, får ho: Elin Bergerud, Kathrine Kinn, Randi Karlstrøm, Torbjørn Norland, Marielle Vink De Roos og Kjell Erik Brandstadmoen. Vi ynskjer dei lykke til med arbeidet i året som kjem.

Sogn og Fjordane Bonde- og Småbrukar- lag no og i framtida

TEKST: BRIT INGER SKAAR

DÅ ER VESTLAND eit faktum. Sogn og Fjordane og Hordaland blir no slått saman. Det nye fylket heiter Vestland. Og den nye fylkesmannen er Lars Sponheim. Landbruksdirektøren er Christian Rekkedal. Dette er ei sak, som også får følgjer for oss som faglag. På fylkesårsmøtet i 2019 skal vi vedta, korleis vår organisering skal sjå ut. Men fyrst nokre harde fakta:

- Hordaland og Sogn og Fjordane har i dag til saman 632 769 innbyggjarar.
- 522 539 bur i Hordaland, og 110 230 i Sogn og Fjordane.
- Hordaland har i dag 33 kommunar, og Sogn og Fjordane har 26.
- Det nye fylket får til saman 43 kommunar, etter at fleire kommunar også vert slått saman frå 1. januar 2020.

Samanslåing betyr også endringar. Det som vedgår oss bønder her i Sogn og Fjordane ned, er om Vestland fylke blir ein eller to valkretsar. Blir det to, så får vi våre representantar inn på Stortinget. Blir det ein valkrets, så vil dette få følgjer for vår representasjon på Stortinget. Sogn og Fjordane har ikkje ein gong 20% av valstemmene i dei to fylka. Kvifor tak eg dette med i årsmeldinga? Ei Årsmelding skal fortelje om det som har vore. Likevel må vi også sjå framover og sjå kva slags situasjon vi får.

SOGN OG FJORDANE og Hordaland er kanskje ikkje så veldig ulike, når det gjeld

geografi. Fjordane og fjella, bratte og utilgjengelege gardar, små lappar med dyrka mark og mange små bruk, er fellesnemnarene for begge fylka. Dei er vel heller ikkje så ulike, når det gjeld folk. Likevel er der forskjell på dei to fylka. Difor vært det særst viktig, at vi er representerte likt og med stemmer frå Sogn og Fjordane.

Dei siste åra har vore utfordrande for bondene. Bønder over heile landet, med unntak av fylka i nord, har tørka bort. Dette viser også att, som for eksempel i statistikkar.

Sjå tabell neste side.

VI KAN SJÅ, at Sogn og Fjordane og Hordaland har nesten like mange bønder. Nedgangen i tal bønder, har vore større i Sogn og Fjordane, enn i Hordaland. Likevel, så har vi i løpet av 5 år, tapt 231 bønder. Dette er mange gardsbruk, som no kanskje er ute av drift. Pr. 03.11.2018 var det 2793 søkarar. Frå 2017 til 2018, hadde vi mista 93 bønder til. Når vi ser på resten av fylka, er nedgangen oppe i nesten 15% i Troms. Med unntak av Oslo og Aust-Agder, har det vore nedgang. Dette er svært bekymringsfylt og urovekkande med tanke på framtida.

Vi kan meine mykje om samanslåinga av fylka. Eg meiner mitt og skal ikkje utgreie det noko meir. Tala er viktige. Viktigare er det, at vi i tidlegare Sogn og Fjordane blir høyrde. Vi er eit lite lag i Sogn og Fjordane. Pr 31.12.2018, hadde vi 364 medlemmer. 4 nye frå Førde og Naustdal. 1 utmelding. Ved inngangen til 2018, hadde vi 376 medlem-

LANDBRUKSFÖRETAG, SOM MOTTEK TILSKOT

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 2012-2017
Østfold	2 330	2 259	2 210	2 183	2 143	2 159	-7,34%
Akershus	2 223	2 150	2 125	2 089	2 035	2 000	-10,03%
Oslo	26	23	24	25	24	26	0,00%
Hedmark	3 488	3 390	3 346	3 249	3 167	3 141	-9,95%
Oppland	4 929	4 817	4 742	4 600	4 473	4 442	-9,88%
Buskerud	2 286	2 235	2 232	2 209	2 140	2 125	-7,04%
Vestfold	1 518	1 466	1 445	1 429	1 379	1 353	-10,87%
Telemark	1 507	1 467	1 457	1 427	1 378	1 397	-7,30%
Aust-Agder	679	670	683	682	678	690	1,62%
Vest-Agder	1 124	1 102	1 093	1 078	1 071	1 085	-3,47%
Rogaland	4 500	4 401	4 341	4 197	4 110	4 179	-7,13%
Hordaland	3 189	3 135	3 074	3 068	3 063	3 091	-3,07%
Sogn og Fjordane	3 117	3 054	3 004	2 955	2 909	2 886	-7,41%
Møre og Romsdal	2 859	2 764	2 746	2 654	2 615	2 561	-10,42%
Sør-Trøndelag	3 038	2 936	2 924	2 874	2 805	2 797	-7,93%
Nord-Trøndelag	3 381	3 298	3 208	3 108	3 046	3 007	-11,06%
Nordland	2 387	2 285	2 254	2 164	2 121	2 075	-13,07%
Troms	1 037	1 007	966	920	908	883	-14,85%
Finnmark	336	325	326	316	312	300	-10,71%
Sum	43 954	42 784	42 200	41 227	40 377	40 197	-8,55%

mar. Ein del av medlemmane våre er ikkje aktive bønder, men verdimedlemmar. Til samanlikning: Sogn og Fjordane Bondelag hadde ca. 3800 medlemmar i 2017. Hordaland Bonde og Småbrukarlag har 658 medlemmer og Hordaland Bondelag hadde ca. 3800 medlemmer i 2017.

VI I SFBS er eit lite lag og med få medlemmar. Vi blir ein liten aktør i det politiske arbeidet for bonden. Vi blir også eit lite lag, når det gjeld medverknad i fylkeskommunale prosjekt og i lagsaktivitetar. Dette er noko vi som lag må forhalda oss til og som vi må arbeida ut frå. Nokre av lokallaga er aktive lag, som har stor aktivitet i sitt nærrområde. Likevel har vi lokallag, som ikkje er fullt så aktive. Aktiviteten er mykje avhengig av dei lokale

styra og leiarane. Medlemmer vi har i desse laga, må få mogelegheit til å seie meiningane sine. Det vil være med på å bygge ein sterk organisasjon.

PR. 01. JANUAR 2019 hadde vi ein fylkessekretær i 25 % stilling. Dette er ein svært liten stilling, i forhold til all aktivitet som er påkrevd. Det er også ein svært liten stilling, i forhold til aktivitetar i laget. Eg må rette ein stor takk til det arbeidet Marit Milde har gjort for Sogn og Fjordane Bonde og Småbrukarlag. Eg må også rette ein stor takk til Gunnar-Arne Haaland, for hans arbeid for oss. Han har vore ein viktig person i mange høve. Design av årsmelding og merke på våre t-skjorter, er lette å kjenne att.

Kva gjer bonden i Sogn og Fjordane?

I FRAMTIDA, BLIR det viktig å halde fokus på behova til bøndene i Sogn og Fjordane. Det er ikkje så mange små bønder igjen i Sogn og Fjordane. Likevel dukkar det opp unge folk, med engasjement og energi, til å satse på gardsbruk og idear om å få eit levebrød av gardsbruket. Nokre stader tar dei i bruk nye ressursar. Andre stader brukar dei, dei ressursane som er tilgjengeleg på garden. Så kva held eigentleg bonden i Sogn og Fjor-

dane på med? På høgre side er ein liten statistikk over tilskotsmottakarane i Sogn og Fjordane.

No er det ikkje berre dyr vi held på med her i Sogn og Fjordane. Vi har også produksjon av grønsaker, frukt og bær. Her tapar vi i høve til Sør- og Aust-landet, som klarar å produsere på større areal og som kan levere til lågare pris.

Jordbruksforhandlingane 2018

Som dei fleste veit, så blei det einigheit om jordbruksoppgjret 2018. For mange, blei det litt ekstra. For andre, blei det litt mindre. Det viktigaste i 2018 oppgjeret var, at det blei innført pyramidetilskot på mjølkekyr. Toppsats for 23 kyr og ingenting til dei med 40 kyr. Så fekk me også meir i utmarksbeitetilskot. Det negative med 2018 oppgjeret var, at vi ikkje fekk friske pengar til tilskota. Difor gjekk det ut over bønder, som hadde hatt bruk for pengane. Også seterdrift og driftsvansketilskot, kom med i 2018 forhandlingane.

Jordbruksforhandlingane 2018, ga litt meir, enn tidlegare år. Vi vil få eit tilskot for driftsvanskar. Det vart innført strukturtilskot, noko som gagna dei minste bruka. Li-

kevel er vi langt unna eit godt landbruk i vest. Vi må kjempe Jordbruksforhandlingane 2018 vidare for å bli respektert som matprodusentar og som bidragsytar til eit sunt og trygt kosthald for alle. Når det gjeld dei utfordringane vi bønder har, så må vi sørge for, at den norske befolkninga ser kor viktig norsk matproduksjon er. Her står dei små bruka for det største bidraget. Dei kan være tunge å drive, men har mange fleire fordelar enn større meir industrielle bruk. Blant anna ei driftsform tilpassa geologiske utfordringar, mindre press på jorda, meir i tråd med tilgjengelege ressursar på garden og ofte med lågare gjeld. Studiearbeidet 2019, blir endå viktigare i 2019 enn i 2018.

Sogn jord og hagebruksskule

Vi har vore så heldige, å ha fått snakka og helde foredrag ved Sogn jord og hagebruksskule. Første gang i september 2018, på open økologisk gard. I november var vi inviterte til å snakke om kvifor NBS satsar på økologisk landbruk. Då var det fagdag om jord. Her er link til video frå fagdagen:

<https://www.facebook.com/okoloft/vidEOS/2082783175076511/?t=10414>

Begge dagane, fekk vi snakke med elevar om jordbruk. Dette må vi gjere meir av i framtida og vi må bli endå flinkare til å snakke positivt om landbruk.

LANDBRUKSFORETAK, SOM MOTTEK TILSKOT

	Tal foretak	Tal dyr
Hester, under 3 år	59	94
Hester, 3 år og eldre	262	979
Øvrig storfe	1 084	29 934
Melkekyr	768	15 368
Ammekyr	237	2 045
Melkesau, født i fjor eller tidligere	4	214
Melkegeiter	49	5 824
Ammegeiter	114	1 505
Bukker og ungdyr, medregnet kje	157	4 390
Søyer, født i fjor eller tidligere	1 501	79 345
Værer, født i fjor eller tidligere	1 375	4 697
Smågriser, levendevekt under 20 kg eller alder inntil 8 uker	27	4 154
Avlspurker som har fått minst ett kull	31	731
Råner som er satt inn i avl	8	9
Slaktegriser, levendevekt minst 20 kg.		
Griser påsatt til avlsdyr, levendevekt 20-50 kg	48	7 098
Ungrpurker bestemt for avl, levendevekt minst 50 kg eller eldre enn 15 uker	26	523
Ungråner bestemt for avl, levendevekt minst 50 kg eller eldre enn 15 uker	1	1
Verpehøner, 20 uker og eldre (unntatt livkylling for salg)	135	75 503
Avlsdyr av ender, kalkuner og gjess	12	88
Minktisper	4	5 530
Revetisper	9	1 819
Ender, kalkuner og gjess for slakt	2	9
Livkyllinger, påsatt til verpehøns	7	52
Hjort, 1 år og eldre	7	212
Hjort, under 1 år	7	133
Kaniner som brukes i kjøtt- eller ullproduksjon	7	40
Esel	8	12
Lama	10	57
Alpakka	6	56
Økologiske melkekyr	4	87
Økologiske ammekyr	11	87
Økologiske øvrige storfe	14	194
Økologiske melkegeiter	1	40
Økologiske ammegeiter	6	62
Økologiske sauer født i fjor eller tidligere	61	4 776

Kjelde: SSB

Ny politisk plattform

Fylkeslaget har også levert inn studieringsarbeid og gjennomført studieringar i tilknytning til arbeidet med «Ny politisk plattform». Oppfordrar alle til å lese gjennom plattformen. Vurdere innhaldet. Frist for å kome med endringar, tillegg og strykingar er ein månad før Landsmøtet.

Vi har også fått ein ny politisk plattform. Denne vart behandla på Landsmøtet 2018. Eit stort arbeid, som det har vorte arbeidd med i fleire år. I Sogn og Fjordane hadde vi samling i 2017 på Førde hotell, der frammøtte medlemmar, fekk kome med innspel. Hausten 2018 blei det streamingmøte og i etterkant studiearbeid. Sogn og Fjordane Bonde og Småbrukarlag, leverte arbeid frå tre ringar. Her må vi også få rette takk til dei lokallaga, som var med å bidrog.

Det er særst viktig, at studiearbeidet blir

ein fast del av arbeidet til lokallaga. Det er igjennom studiearbeida, vi kan få medverknad til vår framtid som bønder. Det er viktig, at kvar del av Sogn og Fjordane, får med sine innspel. Fjellbonden, veit ikkje kva kystbonden slit med. Like viktig er Landsmøtet kvart år. Her får ein være med å velje ny leiar, nytt styre, kva NBS sentralt skal arbeide med og kva område som skal prioriterast.

Det vart arrangert fire studieringar i samband med jordbruksforhandlingane. Det var i Hyllestad, Høyanger, Naustdal og Stryn.

I tillegg var det arrangert tre studieringar på Politisk arbeid i NBS, i Stryn, Hyllestad og i Sogn og Fjordane Bonde- og Småbrukarlag.

LAVIK MASKINSENTER

Et rikt varesortiment og stor kompetanse innan mellom anna maskin, jernvare, bilutleige og bryggervarer.

Vi fører produkt frå leiande merkevarer

TYSSE **Husqvarna** **ESPEGARD**

MARINOR **SKOGE** **MASKINER**

Telefon: 57 70 75 00 E-post: post@lavikmaskinsenter.no

LAVIK MASKIN SENTER Våre opningstider: Mandag til fredag 9.00 - 16.00 Lørdag 10.00 - 14.00

BILUTLEIGE Vi tilbyr leigebilar ut til arbeid og ferie.

Mjølkepumpe for sau, geit og ku. Enkel i bruk.
Råmjølkserstatning - reddar tusenvis av lam.
Lammebar - med 5 eller 10 smokkar monterte oppe. Størrelse 20 til 65 liter.

Drikkeutstyr

Vi har alt du treng for montering av drikkeutstyr til husdyr. Mange modeller drikkekar, stål- og plastør, røyrdelar m.m.

Nessemaskin
Sjørsav. 5, 6899 Balestrand, Tlf. 57 69 48 00
www.nessemaskin.no

Du ska få en dag i måra

Det er god utnyttelse av ressursene i vårt langstrakte land å drive landbruk i hele Norge. Og landbruket bidrar til mange og viktige arbeidsplasser i distriktene.

Nortura er en garantist for et levende landbruk i hele landet. Ingen andre aktører i kjøtt- og eggbransjen tar dette ansvaret.

Les mer på medlem.nortura.no

Nortura

OPPSTART REKO: Laurdag 9. juni var det møte på Førde Hotell for småskalaprodusentar i Sunnfjord.

Skiping av tre REKO-ringar i 2018

Vi har fått REKO-ringene i Førde, Florø, Gloppen og snart også i Sogndal. Starten var i Førde i juni 2018.

Rebekka Bond stod for oppstartsmøtet i Førde. REKO-ring, er ein møteplass mellom produsentar og forbrukarar. Gjennom facebook-grupper, som REKO-ringene Førde, blir det bestilt varer og avtalt møteplass for levering. Her møtes mange ulike produsentar. Rettferdig pris på mat, er hovedmålet for REKO-ringane.

Alt frå eggprodusentar til brødprodusentar, møter opp til ein god handel. I løpet av ein halv time, annakvar torsdag, blir hande-

len unnagjort i Førde og i Florø, medan Sandane har annankvar tysdag.

Produsenten får ein meir rettferdig pris for varene sine, i høve til den prisen dei elles ville fått.

Så må vi spørje oss sjølv: Kvifor har dette vorte til? Har vegen frå produsent til forbrukar vorte for lang?

Må den utviklinga med sentralisering av Tine og Nortura, snu igjen? Bør det komme langt fleire slakteri og

meieri? Bør vi ta vare på lokale tradisjonar innan for kjøttforedling, osteproduksjon og andre lokale mattradisjonar? Bør vi ha ei todeling av foredlingsbedrifter?

- for livsk aftige dyr med god tilvekt.

Truleg det beste Sortimentet til sau

Fiskå Mølle sitt førsortiment gir full dekning av protein, energi, vitamin og mineral.

	Kraftfôr til sau og livlam	Kraftfôr til kopplam og slaktelam	Tilskuddsfôr til sau og livlam
August-paring	Sau/Lam Appetitt	Sau/Lam Appetitt	TOPLICK Sau Saltslikkestein
Etter paring til ca 1 mnd før lamming	Saufôr Drektig	Sau/Lam Appetitt	Premium Drektig Sau TOPLICK Sau Saltslikkestein
1 mnd før lamming til beiteslepp	TopLac Sau, eller Saufôr	Sau/Lam Appetitt	TOPLICK Sau Saltslikkestein
I beiteperioden	-	Sau/Lam Appetitt	TOPLICK Sau Saltslikkestein

TOPLAC SAU

- Høg konsentrasjon av AAT, PBV og energi.
- Høg tilvekt på lamma.
- Tilsett ekstra E-vitamin for meir livskraftige lam.

SAUEFÔR

- Høgt proteininnhald for god lammetilvekt
- Tilpassa fiberinnhald for god vomfunksjon.
- Optimalt val dersom inneføring etter lamming overstig 3 veker.

SAUEFÔR DREKTIG

- Vitamin- og mineralrikt
- Organisk selen og masse vitamin E.
- 3-5 hekto dekar behovet ved middels surfôr.

SAU/LAM APPETITT

- Fiber- og proteinrikt.
- All-round kraftfôr til alle sesongar.
- ungerer svært godt i kraftfôrautomatar.

FISKÅ MØLLE AS
Tlf. 51 74 33 00

FISKÅ MØLLE ETNE AS
Tlf. 53 77 13 77

FISKÅ MØLLE TRØNDELAG
Tlf. 73 85 90 60

FISKÅ MØLLE FLISA
Tlf. 62 95 54 44

Kvifor skal eg vere eigar av TINE-samvirket?

- Eit samvirke som arbeider for høgast mogleg mjølkepris.
- Trygg og føreseieleg avsetnad av mjølka.
- Tilgang til verdifull kompetanse i alle deler av mjølkeproduksjonen.
- Ein gunstig startpakke som ny brukar.
- Eit godt fagleg og sosialt miljø i produsentlaget.
- Eit samvirke som sikrar deg konkurransekraft og påverknad vidare i verdikjeda.

Saman skapar vi ekte matopplevingar folk vil ha!

Rekneskap Fjordane AS

ARS – Autorisert Rekneskapsførarselskap

- Rekneskapsføring
- Løn
- Eigne fagpersonar knytt til primærnæringa
- Eigarskifte
- Skybasert deling av arbeid mellom kunde/rekneskapskontor

KONTAKT OSS:

Sande 57 71 86 60
eller Førde 57 72 41 30

Ring oss
på **915 04800**
– hele døgnet,
alle dager.

 for Alltid åpent

Bank fra A til Å

Bli medlem, spør oss om
HMS
Eng og beite
Maskinteknikk
Bygg og økonomi
Plantevern og gjødsling
Frukt, bær, grønsaker og potet

982 45 838
vest@nlr.no
vest.nlr.no

 Norsk Landbruksrådgiving

Portrettet

Spelemann og småbrukar

ARNE M. SØLVBERG – Stryn BS

Arne Sølvberg har vore med i Småbrukarlaget sidan tidleg på 80-talet. Han er engasjert og tydeleg på kor viktig det er for bøndene på Vestlandet at NBS er med i jordbruksforhandlingane. Men han er også musikal og fela er som regel med, også når han deltek på fylkesårsmøte, landsmøte eller andre tilstellingar i eller utanfor fylket.

Sei litt om din bakgrunn, oppvekst og kvifor du blei med i NBS

Eg voks opp på eit gardsbruk med allsidig drift. Foreldra hadde ikkje arbeid utanom. Både eg og brørne var aktive i 4H, og eg valde oppgåver frå eit stort område som sau, kalv, gris, grønnsaker, fugleholkar, sommarblomstrar, bandveving, broderi og skogplanting. Gardsarbeidet var hardt i den tid, med mykje hesjing, lessing av tørrhøy, møkabroying og køyring med hest. Far hadde aldri traktor. Men likevel fekk eg stor lyst til å verte bonde, noko som slett ikkje var sjølvsgatt sidan eg hadde to eldre brør. Mor mi lo godt ein gong etter at eg hadde overteke garden og ho hadde funne ei gammal stilbok frå folkeskulen der eg skreiv om gode grunnar for å verte bonde. Det siste og slående argumentet var at ein bonde aldri vert arbeidslaus. Men før eg overtok hadde eg gått på Eids gymnas, musikklinja på Voss folkehøgskule, befalsskule og idrettshøgskulen med påfølgjande god jobb som idrettsoffiser på Gardermoen.

Brevkurs i jordbrukslære vart og gjennomført. Då eg sa opp i Forsvaret og flytte heim til Sølvberg med kone og to born sa eg til mine kameratar at no skal eg slutte å tene pengar og byrje å arbeide i staden. Eg melde meg inn i Bondelaget då eg kom heim, men etter kort tid fann eg ut at laget slett ikkje prioriterte slike bruk som mitt. Så då Hans Støyva kom og spurde om vi skulle skipe Stryn Bonde- og Småbrukarlag svara eg ja med ein gong og melde meg ut av Bondelaget. Lokallagsleiaren såg på meg og sa: «eg forstår deg». Eg trur både han og fleire kunne tenkt seg å skift organisasjon, men gamal vane er vond å vende.

Kor lenge har du vore med i NBS?

Det skulle vel bli om lag 37 år.

Kva er drivkrafta bak?

Eg vil gjerne at vi skal ha flest muleg bruk i drift. Og då må vi verkeleg kjempe for dei minste. Eg brukar å seie at dei aller fleste bøndene i mine bygder og elles i fylket skal vere hoppande glade for at vi har NBS ved forhandlingsbordet. Eg skulle ynskje at mange fleire gjorde alvor av å melde seg inn i rett organisasjon og dermed gje NBS større tyngde i forhandlingane. Sogn og Fjordane Bondelag har etter mitt syn ein svært god leiar med dei rette talegavene og synspunkta, men eg har inntrykk av at det ikkje er enkelt å nå fram internt i organisasjonen. I jordbruksoppgjera er det ein avgrensa sum pengar som

Bustad: På Sølvberg, 350 m.o.h., Stryn kommune **Civilstand:** Lukkeleg gift med Asbjørg frå Flekke sidan 1976 **Produksjon:** Sau og litt skog **Arbeid:** Pensjonist, avløyser, felelærer, frilans musikal og besten. **Hobby:** Vanskeleg å skilje arbeid og hobby. Dans og folkemusikk er for det meste hobby. Eg skulle gjerne hatt meir tid til lesing og skrivning av lokalhistorie.

Foto: Knut Utler

skal fordelast, og det er der organisasjonane sitt sanne ansikt kjem fram. Bondelaget si underskrift i 2015 synte at dei gjekk god for dei meiningslause konsesjonsendringane og den endra strukturen i tilskota som Sylvi Listhaug fekk gjennom i 2014. Ein slik organisasjon kan eg ikkje vere med i, så NBS er det einaste brukande alternativet. Og organisert bør ein vere.

Kva med klima, rødt kjøtt, flyreiser, veganarar og ulv? Kva tenkjer du om denne debatten?

Eg må nok stundom riste på hovudet og få ut mine synspunkt ved kjøkkenbordet når eg les og høyrer om manglande heilskapstenking. Men eg har ein viss sans for veganarane som heilt rett seier at den aukande folkemengda i verda treng å få mest muleg mat di-

rekte frå jorda utan å verte redusert i verdi gjennom dyremagane. Ut frå dette er det etter mitt syn gris og kylling som må bort eller sterkt reduserast. Rovdyrpolitikken er komen heilt ut av hengslene når rovdyra skal ha større prioritet enn husdyra, hjorten, elgen og reinen i dette beitelandet vårt. Eg var tidlegare medlem i Venstre og sat 12 år i Fylkeslandbruksstyret for partiet. Men no har eg meldt meg ut. Myrvernet, pelsdyrnedlegginga, rovdyrpolitikken og Rotevatn passar ikkje for meg.

FORBILDE: Vi har ein flott konge som held glimrande nyttårstaler.

LITERATUR: Mange flotte sokeskrift kjem ut kvar haust. Skulle hatt meir tid til lesing.

MUSIKK: Norsk og svensk tradisjons-

musikk og klassisk barokkmusikk, særleg på fiolin.

MAT OG DRIKKE: Mest muleg heimeavla poteter, grønsaker, sau og hjort. Asbjørg sitt heimebaka brød er topp! Glad i ost av ymse slag og heimelaga syltetøy frå egne bær. Drikk te, vatn og heimelaga saft. Drik aldri alkohol og heller ikkje kaffi. P g a diabetes har eg gjerne brus og sjokolade på lur om blodsukkeret kjem for lavt.

NÅR SLAPPAR DU BEST AV? Når eg går til felerommet mitt i kjellaren.

Framtida for norsk landbruk?

Mat må folk ha. Vonar det i framtida ikkje vert sjølvstekt at vi kan kjøpe det vi vil ute i verda. Noreg må dermed auke sjølvforsyninga innan jordbruk produsert på norsk for. Truleg må vi innstille oss på at det vert færre bønder, men vi får kjempe for det motsette så godt vi kan. Ei nedtrapping av oljeverk-

semda som naturleg må kome kan og verke positivt for både jordbruket og andre landbaserte næringar. Personleg er eg svært glad for at neste generasjon har overteke bruket og held fram med drifta.

Korleis ser du for deg at NBS kan få fleire medlemmar, er det håp i framtida?

Som nemnt burde ein langt større del av dei norske bøndene, og særleg i vårt fylke, både i noverande og i heile det nye Vestland, meldt seg inn i NBS. Det er NBS som verkeleg kjempar for fleirtalet av norske bønder. Det viktigaste for oss no er å få ei fylkesleiing med evne, tid og krefter til både å skrive og snakke i media. Det har vore for stilt frå oss no lenge, og då skal vi ikkje vente at folk melder seg inn. Men framtidsvona ligg i at det er NBS som har dei berekraftige synspunkta og haldningane, og dei må fram i lyset.

Intervju: Marit Milde

DRØV Serien til melkekyr og storfeoppdrett

DRØV Serien til sau og lam

IDEAL Serien til purke, smågris og slaktegris

DRØV Serien til geit

Kraftfôr frå Ottadalen Mølle

- Norgesfôr bruker varmestabil Levucell® Levande Gjær i DRØV- blandingar.
- Norgesfôr bruker organisk selen og e-vitamin i IDEAL svinefôr - blandingar.

Kontakt for tilbud og bestilling:

Ottadalen Mølle, Lom:	Tlf: 61 21 18 20
Tenden Transport:	Tlf: 57 07 69 11
Salg, Vestlandet:	Tlf: 94 79 15 79

GRATIS utkjøring av småsekk og storsekk frå våre lager i Stryn, Sogndal og Ørsta!

Besøk vår nye helmeside www.norgesfor.no/ottadalen

Følg oss på facebook for tilbud og nyheiter!

Alltid der for deg

Ottadalen Mølle

- Et selskap i Norgesfôrketten

Unngå brann på gården din

De fleste landbruksbranner skyldes feil på elektrisk anlegg og utstyr. Å gjennomføre en el-kontroll er derfor noe av det viktigste du kan gjøre for å sikre gården din mot brann.

El-kontroll med termografering gir deg:

- en tryggere hverdag
- rabatt på brannpremien på forsikringene dine
- grunnlag for god risikoscore og topprabatt på forsikringene

Kontakt oss på telefon 915 03100 eller les mer på gjensidige.no/landbruk

 Gjensidige

102-0460/02.2017

Tre år med Vie andelslandbruk

VIE ANDELSLANDBRUK SA vart stifta 20.januar 2016 og leiger kring 5 mål på garden til Sjur Wie og Solveig Strømmen i Førde. Her dyrkar vi 50-70 sortar grønsaker i lag etter økologiske prinsipp. I tillegg til jordet, har vi eit drivhus og ein veksttunnel (skal monterast til våren).

Det er no over 75 andelslandbruk i Noreg, og vi er ein del av det internasjonale CSA (Community Supported Agriculture). Andelslandbruk kan vere bonde- eller forbrukarstyrt. I Førde er vi forbrukarstyrt, og vi har eit styre valt på årsmøte og dagleg leiarar og gartnerar som har ansvar for planlegging, dyrking og stell gjennom sesongen. I tillegg sender dei ut haustelister ein gong i veka gjennom sesongen.

KVIFOR?

Medlemsundersøkingane våre viser at andelseigarane i første rekke er med for å få smakfulle, økologiske og kortreiste grønsaker, men og for å støtte opp om lokal matproduksjon og den dyrkbare jorda. Andre gode grunner for å vere andelsbonde er å jobbe på jordet saman med andre hyggelege menneske, lære korleis vi kan dyrke på ein bærekraftig måte og vise barn og barnebarn kor maten kjem frå.

I ei tid då avstanden mellom by og land aukar, og fleire og fleire veks opp utan å vite at

potetene veks nede i jorda, vert andelslandbruk, parsellhagar og urbant landbruk stadig viktigare.

Den sosiale biten med kaffipausar er viktige, det same er hausttakkefesten på låven i september. Det vert andre samtalar over ei gulrotseng enn over eit kafébord.

UTFORDRINGER

Det første året fekk vi ei overveldande avling, vi trudde det mest ikkje sjølv. I 2017 regna ein del vekk, delar av jordet var berre gjørme, men likevel fekk vi bra avling av det meste. Så kom 2018 med tørke, og vi måtte vatne. Mykje stod i stampe til regnet endeleg kom, og så regna det jo nok...

Andelseigarane har iallfall lært mykje om kor sårbar vi er for ver og vind, og ikkje minst; fått større respekt for bønder generelt. Det ER ikkje berre å putte eit frø i jorda og tru at det vert mat heilt av seg sjølv.

KVA ER I DET FOR BONDEN?

Vi betaler for leige av jorda og delar av fjøset (500 per andel). I tillegg dekkar vi traktorarbeid som Sjur utfører (gylle, pløye, kalke, harve m.m.). Sjur og Solveig må i tillegg tåle litt mas, mange dumme spørsmål og mykje trafikk gjennom tunet. Men i tillegg får dei stor respekt, sosiale kaffipausar og mange nye vener.

PRISAR

Andelsinnskottet er per no 500,- og varer ut livet. For å vere med på ein sesong, betalar du inn sesongavgift, i år er den på kr 2.700,- I tillegg deltek kvar andelseigar med minimum 15 timar dugnad, per sesong. Frå mai

og ut august har vi dugnader 1-2 gonger i veka, der det møter alt frå 5 til 25 stk.

43 andelar i 2018 vert til saman kring 100 menneske med stort og smått - både barnefamiljar, to vener som deler ein andel, pensjonistar og busette flyktningar.

- Restaurering
- Nye tradisjonsbygg
- Grindbygg i alle storleikar

Har du gamle bygg som treng hjelp, ta kontakt og vi kan sjå på tilstanden.

Vi hjelper til med kalkyler og eventuelt søknadar om støtte. Besøk oss på www.bilelaget.no Telefon: 924 12 843

Sogn Jord- og Hagebruksskule

Utdanning for framtida

Vil du jobba med økologisk landbruk eller berekraftig samfunnsutvikling? Sogn Jord- og Hagebruksskule gir deg kompetansen. Her finn du eit jordnært og sterkt fagmiljø innan husdyr, grønsaker, frukt, foredling, garden som ressurs og mykje meir.

sjh.no

Nyinnmeld optimist

Alt du vil, kan du få til!

Denne gongen er det Isabelle eg har plukka ut blant dei som blei nye medlemmar i 2018. Ho er medlem i lokallaget Naustdal BS, som for øvrig også blei nr 2 i den nasjonale vervekonkurransen til NBS i 2018. Vi er glade for å ha Isabelle med oss på laget!

Isabelle sa seg villig til å bli intervjuet, og fekk så tilsendt spørsmål på e-post.

- Jeg kommer fra den lille Sørlandsbyen, Flekkefjord, men er egentlig halvt Sørending og Nordlending, med både samiske og kvenske aner. Jeg har ikke vokst opp på gård, men har alltid vært interessert i dyr, kanskje fordi jeg gikk i gårds- og friluftsbarnehage? Da jeg var 15, begynte jeg på landbruksskole i Lyngdal, og selv om jeg hadde et mål om å jobbe med dyr, ante jeg ikke hvordan livet mitt kom til å bli.

- Noen år senere, reiste jeg til Australia, sammen med ei venninne jeg møtte på folkehøyskolen jeg gikk på. I fire

ISABELLE ULLENES HAGEN

- f. 1988

Sivilstand: Samboer med
Leif Arne Helle

Bustad: Helle i Naustdal
kommune

Produksjon: Ammeku,
sau, kjøtt, gras, egg av
høns og ender, gards-
turisme, lokalmat

Arbeid: Heiltidsbonde
på Helle Gard

Hobby: Friluftsliv,
fotografering, håndarbeid

Fødd og oppvaksen:
Flekkefjord i Vest-Agder

måneder jobbet vi som kornsilomontører, med 12-16 timers arbeidsdager hver eneste dag. Vi fikk virkelig oppleve de små, australske bygdene og de gjestfrie folkene der!

- Jeg traff samboeren min, Leif Arne, i 2010, da jeg studerte foto i Stavanger. Han gikk på teknisk fagskole, på petroleum. Leif Arne fikk jobb i Nordsjøen og vi kjøpte hus i Bergen. Vi hadde allerede snakket om å kjøpe gårdsbruket til foreldrene hans, som hadde stått tomt i 15 år. Vi bodde i Bergen i fire år, men vi pendlet ofte opp til Naustdal for å fikse opp gården.

- 1.1.2017 var datoen for overtagelse. Vi hadde allerede fått tak i noen ammekyr av den bevaringsverdige norske landrasen, vestlandsk raudkolle, som fikk flytte inn i løsdriftsfjøset fra 1989. Raudkolla er Norges mest utrydningstruede storferase, med kun 170 mordyr. Før vi bestemte oss for hvilken rase vi skulle ha, så besøkte vi og snakket med bønder i nærheten. Vi valgte

*HEILTIDSBONDE: Isabelle driv allsidig, med Vestlandsk raudkolle, sau og utleiehytter.
Foto: Privat*

raudkolle pga. alle de gode egenskapene de har, med lette kalvinger, minimalt beitetrakk og godt lynne. De har god tilgang på beiter og har også vært på fjellet. Vi har en støl noen timer fra gården, og der har jeg lyst at kyrne kan gå på sommeren.

- I dag er jeg heiltidsbonde og driver ganske allsidig. Vi har tre utleiehytter (snart fire) med gjester fra hele verden, 15 ammekyr av vestlandsk raudkolle og 21 vinterføra sau av den bevaringsverdige rasen, grå trøndersau. Vi selger både storfe- og lammekjøtt fra våre egne dyr. På REKO-ringen har vi solgt kjøtt av fjellam som har beitet i Naustdal-Gjenge-dal Landkapsvernsområde. Vi har også åpnet et lite selvbetjent gårdsutsalg, der vi selger egg, ved, ullprodukter og til sommeren, også grønnsaker.

Det har virkelig vært en bratt læringskurve for oss begge, men hvis en har interesse for det en driver med, er det lett å lære og suge til seg all kunnskap man plukker opp. Vi har jobbet utrolig mye, og vet godt at vi er langt ifra ferdig med alle målene, men vi kunne faktisk ikke hatt et bedre liv!

Du er relativt ny i Småbrukarlaget. Kva var grunnane til at du ville bli medlem?

- Jeg merket etterhvert at måten vi driver på og det vi produserer ikke blir så godt belønnet. Vi prøver å tenke nytt hele tiden, for å få en mest mulig bærekraftig framtid. Bærekraft er utrolig viktig, og vi er nødt til å spille på lag med den dyrebare matjorda og naturen, også med tanke på klima. Samtidig må det gå an å leve av små og mellomstore bruk i hele landet. Dette er saker som Småbrukarlaget er flinke til å fremme.

Kva med klima, rødt kjøtt, flyreiser, vegagnarar og ulv? Kva tenkjer du om denne debatten?

- Vi har stort fokus på dyrevelferd, har som mål å drive bærekraftig og på gårdens egne ressurser. Dyrene våre er grasføra og vokser naturlig sakte. Vi utnytter innmarks- og fjellbeiter så lenge det lar seg gjøre. Når jeg hele tiden leser at husdyrene våre er klimaværstinger, blir jeg veldig provosert og lei meg. Mange har meninger om noe de ikke har peiling på. Jeg har vært i saklige diskusjoner med veganere på Facebook, men det virker som om mange av de tror at vi driver industri og kun for pengene. Jeg har også måttet forklare fotosyntese og karbonbinding. Flere og flere vet ikke hvordan det er å drive gård og produsere mat, og hvorfor det er livsviktig med beitedyr. Kanskje vi må bli flinkere til å publisere hverdagsbilder fra gården på sosiale medier, og på alle

måter å opplyse om at vi produserer verdens reneste mat, med verdens beste dyrevelferd. Det har vært mange hyttegjester her på gården vår, som har vært veganere eller vegetarianere, mest på grunn av dyrevelferd. De har faktisk blitt overrasket over hvor godt dyrene har det her, der de går og beiter rundt hyttene. Dette er noe som er veldig viktig for meg å få fram.

LITTERATUR. Jeg har egentlig ikke tid til å lese så mange bøker, men Jordboka-Det fantastiske universet under føtene våre, av Dag Jørund Lønning, var virkelig en inspirerende og revolusjonerende bok! Den handler om mold og hvordan vi mennesker har bidratt til ødeleggelse av matjord, men ved å spille på lag med molda kan vi være med å redde klimaet. Den har fått meg til å endre hvordan vi driver jorda og ta vare på livet i den!

MUSIKK. Jeg hører på det meste. I fjøset spiller jeg ofte Pink Floyd for kyrne.

MAT OG DRIKKE. Jamie Oliver. Han er

opptatt av lokalmat og at maten produseres på en bærekraftig og dyrevennlig måte.

NÅR SLAPPAR DU BEST AV? Jeg slapper best av når jeg er sammen med dyrene. Noe så lite som å gå på beitesjekk og se at dyrene har det helt strålende, og legge meg inn til ei varm, drøvtyggende ku. Ei av kyrne, Vilma, er ei skikkelig koseku. Av og til hopper jeg bare opp på ryggen hennes, hvis jeg ikke orker å gå hele veien opp i beitet.

KVA BRENN DU FOR? Jeg brenner for god dyrevelferd og norsk matproduksjon.

Korleis ser du for deg at NBS kan få fleire medlemmar, er det håp i framtida?

- Jeg tror vi er på vei inn i en ny landbruksrevolusjon, regenerativt landbruk. Vi bønder må også bidra til et bedre klima, ved å spille på lag med jorda og endre måten vi driver det tradisjonelle landbruket på. Vi er nødt til å vise at det er håp og muligheter for de unge som ønsker å drive. Flere starter med salg av lokalmat osv., og dette jobber Småbrukarlaget for! *Intervju: Marit Milde*

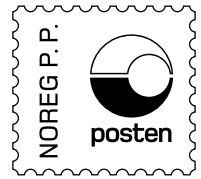
 sparebanken
sogn og fjordane

Den korte vegen til framtidsbonden

Sparebanken Sogn og Fjordane er stolt støttespeler for mange lokale bønder. Ein av desse er **Hege Våtevik**.

ssf.no

Returadresse:
Sogn og Fjordane
Bonde- og Småbrukarlag
Angedalsvegen 651
6811 FØRDE

MASCHIO beitepussar/kantklipper

Verdas største produsent av roterande redskap!

Mest selde beitepussarene
i Sogn og Fjordane dei siste 10 åra !

Sauebonden sin favoritt

Entreprenøren sin favoritt

Maschio, maskina naboen vil misunne deg!

Aase Landbruk a/s

Storehaug - 6973 SANDE I SUNNFJORD
tlf. 57 71 64 40 - mob. 990 98 850

www.aase-landbruk.as

**SOGN OG FJORDANE
BONDE- OG SMÅBRUKARLAG**